

Historycznie świętowano w Ostrowie Kaliskim

Ostrów Kaliski - jedna z najstarszych miejscowości w powiecie kaliskim obchodziła w niedzielę, 9 września Jubileusz 725 - lecia. Z tej okazji mieszkańcy Ostrowa Kaliskiego wspólnie z lokalnym stowarzyszeniem oraz Gminą Brzeziny zorganizowali Piknik Historyczny pn. „Ostrów Kaliski - wczoraj i dziś”.

Kilkuset uczestników wydarzenia było świadkami żywej lekcji historii. W miejscu, gdzie wzdłuż rzeki Prosny przebiegała granica zaborów - pruskiego i rosyjskiego uroczyście otwarto symboliczną granicę składającą się z budek wartowniczych oraz słupa granicznego. Grupa Rekonstrukcji Historycznej 155 l. R. pod dowództwem Karola Matczaka zaprezentowała zmianę warty na granicy, rewizję osobistą i przeszukanie na granicy, wręczenie łapówki, próbę przemytu i złapanie przemytnika oraz pokazała funkcję lazaretu - szpitala polowego. Uczestnicy byli również świadkami mistrzowskiego pokazu musztry sekcji konnej w stępie, kłusie i galopie oraz sztuki władania szablą i lancą z konia w wykonaniu Wydzielonego Pododdziału Szwadronu Kawalerii Ziemi Konińskiej - Wielkopolska Południowa, pod dowództwem podchorążego Jerzego Pietruchy.

Piknik był też okazją do wręczenia podziękowań i gratulacji dla lokalnej społeczności, działającej na rzecz rozwoju miejscowości. Przedstawiciele trzech szczebli samorządu - Marzena Wodzińska - Członek Zarządu Województwa Wielkopolskiego, Jan Adam Kłysz - Wicestarosta Kaliski oraz Krzysztof Niedźwiedzki - Wójt Gminy Brzeziny wręczyli specjalne podziękowania Marzenie Szmań - Radnej Gminy Brzeziny, Renacie Doruch - Sołtys Wsi Ostrów Kaliski, Ewie Doruch - Przewodniczącej Koła Gospodyń Wiejskich w Ostrowie Kaliskim, Mieczysławowi Krawczykowi - Prezesowi OSP w Ostrowie Kaliskim, Zarządowi Stowarzyszenia Rozwoju Gminy Brzeziny oraz Państwu Dudkiewiczom.

Muzycznie piknik uatrakcyjniły występy lokalnych zespołów - Zespołu Pieśni Brzeziniaków i Kapeli Ludowej Brzeziny. Jubileusz był to historyczny moment zarówno dla wsi Ostrów Kaliski jak i dla całej Gminy Brzeziny, a piknik został zorganizowany w ramach obchodów 100-lecia Odzyskania Niepodległości oraz 100-lecia wybuchu Powstania Wielkopolskiego w gminie.

Granica prusko - rosyjska w Ostrowie Kaliskim

W Wielkopolsce orientacyjna długość wytyczonej w 1815 roku granicy prusko - rosyjskiej wynosiła 185-200 km. Od Grabowa po Pyzdry przebiegała ona (za wyjątkiem okolic Kalisza) głównie po rzece Prośnie. Od Pyzdr biegła w kierunku północno-wschodnim i następnie północnym przez Kujawy do styku granic Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Prus Zachodnich. Odcinek wielkopolski stanowił zatem około 18% długości całej granicy. Dla obu mocarstw zaborczych Prus i Rosji był ważny pod względem strategicznym w przypadku, gdyby doszło między innymi do konfliktu wojennego. Wzdłuż granicy, po obu jej stronach biegły ścieżki. Po stronie rosyjskiej ścieżka była bardziej wydeptana, gdyż kilka razy na dobę przechodził nią trzyosobowy patrol. Strażnicy pruscy patrolowali granicę rzadziej, pojedynczo w ciągu dnia i we dwóch w porze nocnej. Wzdłuż granicy po obydwu jej stronach, znajdowały się komory celne i stacjonowały straż graniczne. Ponadto w miastach i miasteczkach na obu pasach pogranicznych rozlokowane były garnizony wojskowe. Zarówno władze pruskie, jak i rosyjskie, starały się bowiem rozbudowywać struktury wojskowe celem możliwie jak najlepszego strzeżenia ważnego dla obu państw kordonu granicznego. W efekcie rozbiorów Ostrów Kaliski - po trzecim rozbiorze Polski - stał się częścią zaboru rosyjskiego, podobnie jak miasto Kalisz. Dla zaborców Ostrów Kaliski miał ważne znaczenie obronne bowiem leżał bezpośrednio przy granicy zaborów, która biegła po rzece Prośnie oraz położony był wzdłuż ważnego traktu prowadzącego z Wrocławia w kierunku Warszawy (obecnie jest to droga wojewódzka). To wszystko zdecydowało o wybudowaniu w tym miejscu potocznie zwanego przez mieszkańców Ostrowa tzw. „kordonu carskiego”, czyli posterunku carskiego, w którym stacjonowali żołnierze carscy. Był to jeden z szeregu posterunków, które razem tworzyły kordon graniczny. Właśnie z tego miejsca żołnierze carscy patrolowali granicę pomiędzy zaborem pruskim a zaborem rosyjskim.

Fragment nadania Wsi Ostrów z 1293 roku

„Przeto my Przemysław Drugi z Bożej łaski książę Polski wiadomym czynimy tak obecnym, jak i potomnym, którzy niniejszy dokument oglądać będą, iż mając na względzie wierną służbę Komesa Tarszczyna, odbiorcy niniejszego przywileju, który to (Tarszczyn) we wszystkim nam wierne swoje służby okazał - jemu i jego spadkobiercom posiadłość naszą, która Ostrowem pospolicie się nazywa, leżącą nad rzeczką Prośną nadaliśmy ze wszystkimi użytkami, tak jak myśmy je mieli w wolne i wieczyste posiadanie w taki sposób, aby nikt inny tylko wyżej wspomniany Komys, wierny sługa nasz, miał z tej włości żadnego użytku...”

Krótką historia Ostrowa Kaliskiego

Ostrów Kaliski jest jedną z najstarszych wsi w Gminie Brzeziny, jej początki sięgają starożytności, a metryka pisana datowana jest na rok 1293. Przez wieś przepływają dwie inne rzeki Łużyca i Żurawka, które są dopływami Prosny. Stąd też bierze się nazwa tej miejscowości – Ostrów, czyli wyspa. Przymiotnik Kaliski utrwalił się z uwagi na fakt, iż w XV w. dokładnie 13 czerwca 1420 roku wieś została zakupiona przez Miasto Kalisz, które było jej właścicielem ponad cztery wieki, aż do drugiej połowy XIX w. Przez wiele wieków Ostrów Kaliski był miejscowością z największą liczbą mieszkańców spośród innych wsi położonych w sąsiedztwie. Po Kongresie Wiedeńskim w 1815 roku dokonano nowego podziału administracyjnego. Ostrów Kaliski stał się wsią gminną i miejscowością na pograniczu dwóch zaborów – Rosji i Prus. Gmina Ostrów Kaliski rozciągała się na rozległym terenie wzdłuż rzeki Prosny i granicy prusko – rosyjskiej. Obejmowała takie miejscowości jak Aleksandria, Brzeziny, Czempisz, Dziecioły, Fajum, Giżyce, Jamnice, Jagodziniec, Mączniki, Ostrów Kaliski, Pieczyska, Raclawice, Renta, Rożenno, Świerczyna, Wrząca i Zagórna. Gminę rozwiązano 29 września 1954 roku powołując cztery Gromadzkie Rady Narodowe, których siedzibami były Brzeziny, Giżyce, Czempisz i Ostrów Kaliski. Powołując ponownie samorządy gminne w miejsce Ostrowa powołano gminę w Brzezinach. W 1912 roku powstaje w Ostrowie Kaliskim Ochotnicza Straż Pożarna. Lata 1918-1939 to przeludnienie i brak pracy, które powodują emigrację mieszkańców Ostrowa Kaliskiego do krajów ościennych, głównie Europy Zachodniej. W kolejnych latach w Ostrowie Kaliskim następuje stopniowy rozwój techniki – powstają dwa młyny, po I wojnie światowej wybudowana zostaje szkoła podstawowa oraz droga Brzeziny – Grabów, powstają nowe obiekty użyteczności publicznej m.in. dom nauczyciela, przedszkole, a w latach 60-tych nastąpiła elektryfikacja wsi. Lata współczesne to lata rozkwitu miejscowości – prężnie działa Rada Sołecka, Koło Gospodyń Wiejskich, Ochotnicza Straż Pożarna. Ostrów Kaliski z roku na rok pięknieje, a wszystko dzięki zaangażowaniu i współpracy lokalnej społeczności i władz samorządowych. Według danych z Urzędu Gminy Brzeziny na dzień 30.06.2018 Ostrów Kaliski liczy 260 mieszkańców.

Piknik Historyczny, pamiątkowe tablice oraz symboliczna granica powstały w ramach zadania publicznego „Ostrów Kaliski wczoraj i dziś - Piknik Historyczny z okazji 725-lecia miejscowości” realizowanego przez Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Brzeziny, które zostało współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego.

Info/foto: Marta Wolarz